

μύγιον διὰ θέατρον Ἐθνικόν, μολονότι δὲν ἀρκεῖ αὐτὸ μόνον, χρείαζεται καὶ δ ἀνθρωπος δ κατάλληλος νὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐπιχειρίσεως. Μότι παρ' ὅλον τὸν πομπώδη τίτλον τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, δὲν πάνε νὰ εἰνε θέατρον, ἀρά ἐπιχειρήσις ἀπαιτοῦσα τὸν ἀνθρωπόν

της τὸν πετειδαμένον, ἀλλὰ καὶ κάποιας ἀνωτέρας διανοήσεως. Ἀλλὰ δ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δὲν δίδει τίποτε, ἀπ' ἐγνατίας πέρι καὶ αὐτὰ ποῦ ἀνήκουν δικαιωματικῶς εἰς τὰς Καλὰς Τέχνας δυνάμει τόμου. Θαυμάσια!

ΔΙΚ.

— Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΚΥΚΝΟΥ —

II

Αἱ περιοικίδες πόλεις, ων οἱ κάτοικοι ἔλαθον μέρος εἰς τὴν ηγείαν τοῦ Κύκνου ἡταν, κατὰ τὸν Ἡσίοδον, ἥ "Ανθη, ἐπικῶς καὶ Ἀνθεια, κατὰ τὸ Πηνελόπη καὶ Πηνελόπεια, ἥ πόλις τῶν Μυρμιδόνων, ἥ κλειτὴ Ἰωλήδος, ἥ "Αρνη καὶ ἥ "Ελίκη.

Καὶ πρότερον ἥ "Ανθη ἥ "Ανθεια ὁνομαζόμενη, κατὰ τὰ εἰς Ἡσίοδον σχόλια τοῦ Γερμανοῦ Κ. Σίτλ, καὶ ποιησεσσα ἀπὸ τῆς ἐπιχειρίσεως, ἥτο διμώνυμος τῇ ἐν Μεσσηνᾳ Ἀνθείᾳ, ὁνομαζομένη ἐπίσης βαθυλείμῳ παρ' Ὁμήρῳ (Ιλιάδ. I, 151, 293). Ποῦ δ' ἔκειτο αὕτη; οὐδὲ ἔξ εἰκασίας τις εἰπεν, ώς λέγει ὁ Σίτλ. Ἀλλὰ πέριξ τοῦ Βόλου καὶ κατὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Παγασιτικοῦ κόλπου ἔχομεν προϊστορικοὺς συνοικισμοὺς ἐν Διμηνίῳ, Σέσκλῳ, Λεχωνίοις (λόφος Νεθεστίκη), ἀκροπόλεις τῶν Παγασῶν Δημητριάδος, Ἀμφαναῖς (Σορῷ) καὶ ἐντεῦθεν τοῦ δρυμοῦ Καδήραχα παρὰ τὴν ἀκτὴν ἐπὶ κωνοειδοῦς δραχώδους λόφου βαθέως εἰσχωροῦντος εἰς τὴν θάλασσαν, ἕφ' οὗ λειψανα τειχῶν ἐκ μικρῶν ἀργῶν λίθων καὶ περιβόλου τῆς πόλεως παρά τὴν ζμαξῖτὸν ἐκ Βόλου εἰς Ἀλμυρὸν κείνται.

Ἐπίσης παρὰ τὸ Περσουφλὶ ἐπὶ λόφου ἐπὶ τῶν προπόδων τοῦ ὄποιου ἀναβρύει σπουδαῖα πηγὴ ὅδατος καὶ ἐπὶ λόφου μεταξὺ Σέσκλου καὶ Πιλάφ-Τεπέ ἐπιστεφομένου «ὑπὸ μεγάλῃς ἀκροπόλεως ἐκ μικρῶν λίθων καὶ μικρᾶς κάτω πόλεως, ἥτοι δευτέρου περιβόλου, ἀναλόγου τῷ τῶν Ἀμφανῶν, μόλις ἥδη διακρινομένων» (Ἀρβανιτόπουλος, Πρακτικὰ Ἀρχαιολ. Ἐταιρ. 1915, σ. 156-157).

Τὰ σημεῖα λοιπὸν ταῦτα, ώς καὶ τὰ παρὰ τὸ χωρίον Σερατζῆ ΒΔ τοῦ Περσουφλὶ εἰς ἀπόστασιν ὥρας καὶ τι πλεῖστον, εἰς τὰ ὄποια ἡδύναντο νὰ ὑπάρχωσι προϊστορικαὶ πόλεις πλησίον τῆς Ἰωλκοῦ, εἰναι τὰ ἄνω μνημονεύθεντα. Ποῖαι δὲ πόλεις ἐν αὐτοῖς δύνανται νὰ ξητηθῶσι; Καὶ οἱ μὲν συνοικισμοὶ Διμηνίου καὶ Σέσκλου ἀπεδειχθησαν ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν

τοῦ κ. Τσούντα ὅτι εἰναι τοῦ νεολιθικοῦ καὶ χαλκοῦ αἰώνος⁽¹⁾ Μή εὑρεθέντος δὲ οὐδενὸς ἔχοντος μυκηναῖκον συγοικισμοῦ εἰς αὐτοὺς ἀποκλείεται πᾶσα ἰδέα περὶ πόλεως, οἷαν ζητούμενην κατὰ τοὺς μυκηναῖκοὺς χρόνους. Ἐν Δεκτῷ νιοις κύθις ἐπὶ τοῦ λόφου «Νεθεστίκη» ὑπάρχει ἀκρόπολις ἐκ πολυγωνικῶν τειχῶν, ὃν ἄλλοι μὲν ἀπέδιδον τῇ Νηλείᾳ, ἐσχάτως δ' ἡ κ. Ἀρβανιτόπουλος ἀποδίδει τῷ Ὁρμινίῳ⁽²⁾. Καθ' ἡμᾶς τὸ Ὁρμινιον τοῦ Στράβωνος δὲν συνταῦτιζεται πρὸς τὸ Ὁρμένιον τοῦ Ὁμήρου ἀναφερόμενον μετὰ τοῦ Τιτανίου καὶ Ἀστερίου.⁽³⁾ Τὰ Πολυγωνικὰ δὲ τείχη μηνύουσιν ἀκρόπολιν καὶ πόλιν προϊστορικὴν ἂν δὲ κατηκεῖτο καὶ κατὰ τοὺς ἴστορικοὺς χρόνους, τοῦτο ἔξεταστέον δι' ἀνασκαφῆς. Συνεπῶς τὰ ἐρείπια ταῦτα δύνανται ν' ἀνήκωσιν εἰς μυκηναῖκήν τινα πολιχηγη, ἐκ τῶν περιοικίδων τῆς Ἰωλκοῦ, ἀδιάφορον δὲ ἂν ἐκαλεῖτο Νήλεια, ἥ Ὁρμινιον ἥ τις τῶν παρ' Ἡσίόδῳ ἀναφερομένων.

Ἐν δὲ τῇ ἀκροπόλεις τῶν Παγασῶν καὶ ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῶν αὐτὸς ὁ Ἀρβανιτόπουλος ἔθεβαισε καὶ ἀνεύρειν ἔχην προϊστορικῶν συνοικισμῶν.⁽⁴⁾ Τὰ δὲ ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Σοροῦ ἐρείπια ἀκροπόλεως καὶ πόλεως, κωνοειδοῦς ἐπιστεφομένου κατὰ τὴν κορυφὴν ὑπὸ μονήρους δράχου, ἀπαντεῖς οἱ γεώτεροι ἀπὸ τοῦ Leake

(1) Χ. Τσούντας, Αἱ προϊστορ. ἀκροπ. Διμηνίου καὶ Σέσκλου, 1908, σ. 29-30.

(2) Ο Στράβων. Θ' 438, 18. συγκέει τὸ Ὁρμένιον μετὰ τοῦ Ὁρμινίου ὑπὸ τὸ Πήλιον, διότι κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Ὁμήρου τὸ Ὁρμένιον ἥτο ὑπὸ Εὐρυπύλῳ μετά τοῦ Ἀστερίου καὶ Τιτανίου εἴχε δὲ καὶ Υπέρειαν κοίνην διάφορον τῆς τῶν Φερδών. Ἀλλαχοῦ θὰ ἐκθέσωμεν τὸ πρᾶγμα ἐκτενέστερον. Ἐγράψαμεν δὲ περὶ τούτου καὶ ἐν τῇ ἐφημ. Θεσσαλία Βόλου 7 Φεβρ. 1912 ἀρ. φύλ. 3732.—Πρόβλ. Αρβανιτόπουλος Πρακτικὰ Λοχ. Ἐταιρ. 1915, σ. 134-135 ἔνθι συγχέει τὰς δύο διμωνύμους ταύτας πόλεις (2) Πρακτικὰ Λοχ. Ἐτ. 1915 σ. 134.

(3) Ἀρβανιτόπουλος Πρακτ. Λοχ. Ἐτ- τὸ 1900 σ. 212-213.

μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀποδίδουσι συνήθως ταῖς Ἀμφαναῖς, πόλεις ἥν πρώτην δὲ Σκύλαξ πατονομάζει ώς ἀγήκουσαν τῇ Πελασγιώτεσσι τῆς Θεσσαλίας. Ἐπομένως δύναται ἡ πόλις αὕτη νὰ θεωρηθῇ προϊστορική. Ο δὲ ἐντεῦθεν τοῦ Καδήραγα ὅρμου μεταξὺ τούτου καὶ τῶν Ἀμφανῶν (Σοροῦ) ὅμοιος λόφος, ἐφ' οὗ προϊστορικὰ ἔρειπια, ἀγήκει ὄμοιως εἰς προϊστορικὴν πολίχνην μίαν τῶν παρ' Ήσιόδῳ ἀναφερομένων, τὴν Ἀνθειαν ἵσως ἢ τὴν Ἐλιηνήν. Ο Ἀρδανιτόπουλος ἀνέσκαψεν αὐτόθι δοκιμαστικῶς. Ἀγνοοῦμεν ὅμως τὰ εὑρήματα αὐτοῦ.

Υπολείπεται ἡδη γάρ εἰπωμεν περὶ τῆς πόλεως **Μυρμιδόνων**. Καὶ δὲ ὁ Ὄμηρος ἀνωμύμως ἀναφέρει αὐτὴν ἐν Ὀδυσσείᾳ (δ, 9) «**Μυρμιδόνων ποτὲ ἀστεύ**» ἀλλαχοῦ δὲ δὲ ὁ Ὄμηρος καλεῖ αὐτὴν Φθίαν. Κατὰ δὲ τὰ σχόλια τοῦ Σίτλ: «ἄπας γάρ δ δῆμος μίαν καὶ μόνην ἀγοράν, δπον πάντα τὰ πολιτικὰ διαπράσσονται, εἶχεν». Ἐλέγετο δὲ καὶ τότε ώς καὶ γῦν λέγομεν: εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ἐννοοῦμεν τὰς Ἀθήνας, ἢ ἐὰν εἴπη ξένος: εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῶν Ἐλλήνων, ἐννοοῦμεν τὴν πόλιν Ἀθηνῶν π.λ.π. Τότε πρωτεύουσα, κατὰ τὰ ἔπη, ἥν ἡ Φθία τῶν Μυρμιδόνων, ποιὸς δ' αὔτη ἔκειτο; Οὐδεὶς μέχρι τούτου εἰπε θετικόν τι, ἀλλὰ πάντες ἔξι εἰκασίας. Οὕτω δὲ Leake, νομίζομεν, πρώτος ἐθεώρησε τὴν Φάρσαλον ώς τὴν ὁμηρικὴν Φθίαν. Ο δὲ Staichlin ἐν εἰδικῇ μονογραφίᾳ περὶ τῶν Ὑποπλακίων Θηρῶν ἐθεώρησε τὴν Φάρσαλον ώς τὴν ὁμηρικὴν Φθίαν, ἔξι τῆς ὁρμώμενος δὲ Ἀχιλλεὺς ἐπολιόρκησε καὶ κατέστρεψε τὴν πόλιν τοῦ Ἡετίωνος Θήβην ὑποπλακίην. (¹) Ο δὲ

κ. Ἀρδανιτόπουλος μὴ παραδεχόμενος τὴν θεωρίαν ταύτην τοῦ Stächlin νομίζει ὅτι ἡ Ὁμηρικὴ Ἐλλὰς ἔκειτο ἐν ἡ θέσει: ὅστερον ἡ Φάρσαλος, μετονομασθεῖσα σῆτω (²).

Οτι μὲν ἡ μεταβολὴ ὀνομάτων πόλεων συγκάκει κατὰ τὴν ἀρχαιότητα συμβαίνει, οὐδεὶς ἀντιλέγει· ὅτι δὲ ἡ Ἐλλὰς τοῦ Ὅμηρου δὲν δύναται νὰ δεῖξαι θῆρα ἐν Φαρσάλῳ μαρτυρεῖ δὲ Στράβων λέγων ὅτι οἱ Φαρσάλοι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἐδείκνυντο τὰ ἔρειπια τῆς Ἐλλάδος εἰς ἀπόστασιν 60 σταδίων ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν πόλεως, ἐνῷ οἱ Μελιτειεῖς τούναντίον ἀντιποιούμενοι τὴν θέσιν τῆς Ἐλλάδος ἐν τῇ ἑαυτῶν χώρᾳ ἐδείκνυντο τὰ ἔρειπια τῆς Ἐλλάδος εἰς ἀπόστασιν δικτὼ σταδίων ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν πόλεως. Καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ἡδη πολλαὶ πόλεις ἐφιλοδόξουν νὰ ἐπιδεικνύωσιν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν τὰ ἔρειπια τῆς πάλαι μητροπόλεως καὶ ἐπωνύμου τῆς χώρας, δὲν εἰναι εὔκολον σήμερον δι' εἰκασίων καὶ ἀμφιβολιῶν νὰ ὀρίσωμεν πόλιν προϊστορικὴν ἀνευ ἰδίως διγγράφων μνημείων. Τὸ πιθανὸν δὲν εἴναι δέ διαίσιον. Ἀλλὰ ἡ Κρεμαστὴ Δάρισσα ἡδύνατο ν' ἀντιποιηται τὴν θέσιν τῆς πρωτεύουσης τοῦ Ἀχιλλέως, διότι ὁ πατήρ αὐτοῦ Πηλεὺς εἰς τὸν Σπερχεῖδον ποταμὸν ὡς ἐπιχώριον Θεὸν εὑχεται ἐκατόμδην, ἐὰν δὲ Ἀχιλλεὺς ἡθελεν ἐπιστρέψῃ σῆμος, διὸ καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς χαλκοῖς νομίσμασιν αὐτῆς ἀπετύπωσεν ἐπὶ τῆς προσθίας ὄψεως τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀχιλλέως, ἐπὶ δὲ τῆς ὀπισθίας τὴν μητέρα αὐτοῦ Νηρηγέα Θέτιν καθηγμένην ἐπὶ ἴπποκάμπης καὶ κομίζουσαν τὰ δύπλα εἰς τὸν Ἀχιλλέα (³).

(“Ἐπεται τὸ τέλος”)

N. I. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΑΡΑ ΜΠΕΡΝΑΡ

Ἐν τῶν ἀπειραιόθυμων ἐπεισοδίων ἔξικονταετοῦς θεατρικοῦ βίου τῆς Σάρας Μπερνάρ δύναται τις γὰρ-ἔξαρῃ τὸ ἐν Ἀθήναις ἀπόδοπτον κατὰ τὸ 1905 ἐπισυμβάν ἔξι ἀφορμῆς τῆς ἀπὸ τοῦ Δημιοτ. Θεάτρου διασκαλίας τῆς «Φαιδραζ» καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίουν ἐπεισοδίουν ἀνεπήδησαν δύο μεγάλαι ἀλήθειαι περὶ τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀλησμονήτου ἐκείνης τραγῳδοῦ: τοῦ πρὸς τὴν Ἐλλάδα θαυμασμοῦ καὶ τῆς εὐλαβοῦς ἀναμνήσεως τοῦ Ἐλληνος δευτέρου συζύγου της Ἀρ. Δαμιαλᾶ.

Ο τελείως κατηρτισμένος θίασος τῆς τραγῳδοῦ πρὸς ἀναπαράστασιν ἀρχαίων ἔργων ἔδιδε τὴν δευ-

τέραν ἐσπέρδων μετὰ τὴν «Κυρίαν μὲ τὰς Καμελίας» τοῦ Δουμῆ, τὸ καθαρῶς ἀρχαῖκὸν Ἐλληνικὸν ἔργον εἰη «Φαιδραζ» κατὰ τὴν τελείαν διασκευὴν τοῦ Ραζίνα. Τὸ Ἀθηναϊκὸν ποινὸν παραδέξως, διὸ δύσος ἀγνοοῦν τὴν νοοτροπίαν του, δὲν ἔσπενσε νὰ παραστῇ σύσσωμον, ἀλλὰ δι' ειδαρίθμων ἀντιπροσώπων τῶν Γραμμάτων καὶ τῆς τέχνης. Τὸ θέατρα τῶν γαινόντων θεωρείων ἰδίως, ἐνέπλησσεν ἀγανακτήσεως τὴν ψυχὴν τῆς Μεγάλης Σάρας καὶ δὴ προκειμένου περὶ τῆς

(1) Λ. Σ. Ἀρβανιτόπουλος, ἐν *Πρακτικοῖς Αρχ. Εταιρ. 1915*, σ. 196 — 197.

(2) Τὸν τύπον τῶν χαλκῶν νομισμάτων τῆς Κρεμαστῆς Λαζίσης ἀπετύπωσεν ἡ Ἐλληνικὴ Κυβέρνησις ἐπὶ τῶν διδράχμων καὶ δραχμῶν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α'.